

Weet jij het antwoord op de fietsvraag uit het examen Nederlands?

De eindexamenperiode is niet alleen voor de leerlingen zelf spannend. Ook de betrokken docenten en toetsdeskundigen van Cito, die de examenvragen hebben gemaakt, zitten op het puntje van hun stoel. Hoe zal het examen worden ontvangen? Deze examenperiode verklaart een toetsdeskundige van Cito vier keer een examenvraag. Dit keer Roelien, toetsdeskundige Nederlands VMBO bij Cito, met een vraag uit het examen Nederlands voor vmbo-leerlingen dat vandaag werd gemaakt.

(6) Fietsen is onderdeel van een cultuur en daarom blijft het lastig Nederlandse ervaringen over te brengen op Amerikaanse of Aziatische miljoenensteden. “Ze zijn vaak op zoek naar een makkelijke oplossing voor een complex probleem. Maar die is er niet. Als je aan één radertje in het systeem gaat draaien, zet je een heel aantal – vaak tegenstrijdige – ontwikkelingen in gang. Neem de fietshelm. Als je die verplicht stelt, versterk je het idee dat de tweewieler een gevaarlijk vervoermiddel is. Dat leidt tot een afname van het aantal fietsers. Dat vergroot juist weer de onveiligheid, want hoe meer fietsers er zijn, des te meer andere weggebruikers rekening met ze houden. Kortom: de fietshelm vergroot zowel de individuele veiligheid als de onveiligheid in het algemeen.”

(Naar het artikel ‘Fietsologie’ van Margreet Vermeulen, de Volkskrant, 17 april 2015)

Vraag 7. In alinea 6 wordt uitgelegd dat het verplicht stellen van de fietshelm onveiligheid met zich meebrengt.

→ Plaats in de uitwerkbijlage de nummers 1, 2, 3 en 4 in de juiste volgorde van oorzaak en gevolg in het schema.

- 1 denkt men dat fietsen niet veilig is.
- 2 houden weggebruikers geen rekening met fietsers.
- 3 komen er minder fietsers.
- 4 wordt de onveiligheid vergroot.

Hoe kan het dat een fietshelm de onveiligheid vergroot? Dat is de kern van bovenstaande vraag waarover ruim 60.000 kandidaten zich vrijdagmiddag bogen tijdens het examen Nederlands vmbo-GL/TL.

Geschikt examenmateriaal

“Onze zoektocht naar bruikbaar examenmateriaal startte twee jaar geleden met het speuren naar geschikt tekstmateriaal. Daarvoor werden veel kranten en tijdschriften doorgespit. Belangrijk is het onderwerp van de tekst. De tekst moet voor alle leerlingen geschikt zijn en mag zeker niet bepaalde

leerlingen bevoordelen omdat zij toevallig meer achtergrondkennis over het onderwerp hebben. De tekst *Fietsologie* kijkt vanuit een onverwachte invalshoek naar het fietsen in Nederland en leek om die reden geschikt. Ook leek de tekst bevraagbaar en, hoewel dat soms op voorhand lastig in te schatten is, redelijk aansprekend voor de vmbo-leerling.

Aan de tekst zelf wordt zo min mogelijk gesleuteld. Deze tekst is iets ingekort vanwege de lengte van het examen en enkele formuleringen zijn aangepast. Zo is de term 'planoloog' vervangen door het algemenere begrip 'onderzoeker' omdat niet iedere vmbo-leerling zal weten wat een planoloog precies doet."

Passende vraagstelling

"Nadat de tekst goedgekeurd was, begon de vraagontwikkeling. Over alinea 6 wilden wij als examenmakers graag een vraag stellen, omdat daarin de opmerkelijke uitspraak gedaan wordt dat een fietshelm tot onveiligheid leidt. Hiervoor wordt een keten van oorzaken en gevolgen geschetst. Begrijpen leerlingen deze redenering? "

"In eerste instantie lag een open vraag waarin de leerlingen dit gegeven moesten uitleggen voor de hand, maar al snel werd duidelijk dat dit voor problemen kon zorgen. Wat als leerlingen een stap vergeten in hun antwoord? Hebben ze dan daadwerkelijk geen begrip van dit tekstgedeelte? En hoe zit het met de correctie? Bij open vragen antwoorden de leerlingen veelal in eigen woorden. Wat als een leerling het dan heeft over 'automobilisten' in plaats van de in de tekst gebruikte term 'weggebruikers'? Is dat fout?"

"Uiteindelijk besloten we om bij deze vraag meer sturing te geven. Het is nu aan de leerling om de elementen in de goede volgorde te plaatsen."